

Səmavinin şəhidlik nəğmələri

Yazıçı-publisist Bibixanım İsayevanın "Ağ rəngin sehri" kitabı üzərində düşüncələr

Şəddat CƏFƏROV,
iqtisadiyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan və Rusiya Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Yazıqlar Birliyinin üzvü

* * *

İnsan özünü bənzətmək üçün, qəlbinə, könlünə toxtaqlıq gətirmək üçün, həyat sıxıntılarına qarşı öz gücünü toparlamaq üçün çox vaxt təbiətdən güc alır. Əgər belə, demək mümkünsə, qəlbinin qururunu dağlardan götürür. Varlığında genişlik görmək üçün düzləri seyr edir.

Görünür, yüz illərdən bəri qələm sahibləri dağları tərənnüm etməkdən, düzləri vəsf etməkdən elə özünü təbiətin bir parçası bildiyi üçün doymur.

Son üç ilin hadisələri bizi doğma torpaqlara daha çox bağlayıb. Elə bil ki, insanlar torpağın vətən olduğuna, torpağa məhəbbətin sonsuzluğuna daha çox inandılar. Bunun da təkə hərbi-siyasi, tarixi əhəmiyyəti yoxdur, həm də psixoloji-mənəvi əhəmiyyəti var. Vətən torpaqlarının azad olunması uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizi düşündükcə torpaqlarımızın bizim üçün nə demək olduğunu daha dərinə qavrayırıq. Son illər şəhidlik mövzusu, qəhrəmanlıq dəyərlərinin vəsf olunması daha çox önə çıxıb, şairlərimiz vətən uğrunda çarpışan oğulların igidliklərini çox böyük sevgi və yanğı ilə tərənnüm edirlər. Yazıqlar hadisələrin ən dəhşətli mənzərələrini yazıya gətirməyə çalışırlar. Doğrudur, bu bir axın xarakteri alıb. Hər bir jurnalist, publisist, yazıçı-şair yaxşı tanıdığı qəhrəmanın taleyini yazmağı özünə şərəf bilir.

Həyatın elə hadisələri var ki, qələm sahiblərinin ruhunu səfərbər edir. Varlığını elə şəkildə çulğayır ki, söz adamı bu hissələrdən yalnız yazmaqla, düşüncələrini yazıya gətirməklə xilas ola biləcəyini düşünür. Azərbaycanın bir çox bölgələrindən olan qələm sahibləri var ki, onlar ayrı-ayrı qəhrəmanların həyatına daha çox yaxındırlar. Onların hansı mühitdə doğulub-böyüdüklərini, hansı insanların arasında pərvəriş tapdıqlarını daha yaxşı bilirlər. Bu da onlara imkan verir ki, tanıdıqları qəhrəmanları daha yaxından görmək üçün oxucuya imkan yarada bilsinlər. Axı hər bir yazılan əsər ədəbi qəhrəmanla cəmiyyət arasında körpüdür.

Daha əvvəl qeyd etdiyimiz kimi Bibixanım İsayeva da (O, poetik əsərlərini "Bibixanım Səmavi" imzası ilə nəşr etdirir) Qəbələdə yaşayıb-yaratdığı üçün qəbələli qəhrəmanların həyatını yaxşı öyrənib. Onların doğulub-böyüdüklərini kütləvi mühiti dərinləndirən təhlil edib və bu istiqamətdə dəyərli əsərləri ilə cəmiyyət qarşısında, vətən qarşısında mənəvi borcunu verməyə çalışıb.

Şübhəsiz, Bibixanım İsayevanın "İnsanlığın zirvəsi" kitabı oxucuların yaxşı yadındadır. Azərbaycanın milli qəhrəmanı Polad Həşimovun ömür və döyüş yolunu yazmaq sözün həqiqi mənasında çox şə-

rəfli bir əməldir. Doğrudur, Polad Həşimov haqqında çoxlu kitablar yazılıb, əsərlər qələmə alınıb. Onun parlaq, igidlik, cəsurluq olan obrazı poetik əsərlərdə əks etdirilib. Nəsr əsərlərinin qəhrəmanı kimi cəmiyyətə tanındı. Ədəbi-publisistik yönündə də Polad Həşimovun obrazını yaradan istedadlı müəlliflərdən biri də B.İsayevadır.

İndi bir çox məktəblərdə Polad Həşimov haqqında danışanda müəllimlər onun "İnsanlığın zirvəsi" kitabına daha çox istinad edirlər. Çünki bu kitabda Poladın böyüdüklərini mühit daha reallığı ilə öz əksini tapıb. Yəni vətənin qəhrəmanlıq tarixi ilə bağlı dəyərli yaradıcılıq yolunda təcrübə qazanmış B.İsayevanın "Ağ rəngin sehri" kitabı da artıq onun mükəmməl şəkildə yiyələnmiş olduğu ənənəyə əsaslanır.

Bu kitabda çox geniş və əhatəli şəkildə əsərin qəhrəmanı Aqşin Ənvərlinin tale yolu real faktlar əsasında təsvir olunub. Bu kitabdan onun ailə mühiti haqqında dəyərli və əhatəli məlumatlar ala bilərlər. Onu da deyim ki, Bibixanım İsayevanın "Ağ rəngin sehri" kitabı bir neçə bölmədən ibarətdir. Dəyərli ziyalıların, tanınmış qələm adamlarının kitab haqqında rəyləri, mülahizələri oxuculara əvvəlcə təqdim olunur. Sonra müəllif şeirlər bölməsini təqdim edir. Bundan sonra "Doğmalar" bölməsində Aqşin Ənvərlinin yaxın qohumları ailə üzvləri haqqında məlumat verilir və onların düşüncələri, özü də çox poetik ovqatlı düşüncələri emosional bir ruhla yazıya alınır. "Sevgi işığı" adlanan fəsil də qəlbləri titrədən hissələrlə yazılıb.

Burada "Mən sənə vəfalı xatirə bağışlayıram" qeydlərini həyəcənsiz oxumaq mümkün deyil. Yaxud, "Nişan timsalı" essesi də çox təsirli və düşündürücüdür. Hiss olunur ki, Aqşini dərin məhəbbətlə sevən qızın düşüncələri yaddaşlardan silinməyəcək bir duyğu ilə yazılıb.

Sözün həqiqi mənasında vətən şəhidlərinin sevgililəri də qəhrəman kimi tərənnüm olunmağa layiqdirlər. "Nişan timsalı" essesini oxuduqca həyat sevgisinin hansı ucalıqda olduğunu qavramaq mümkün olur. Sonra "Ata yanğısı, ana sözü", "Ailənin istəyi sözlərdə" adlı bölmələrdə də vətənə şəhid olmaq gücünü özündə görən oğul bəxş etmiş atanın, ananın duyulanmaları diqqətimizi cəlb edir. Sözün həqiqi mənasında hiss edirik ki, bu ata-ana Aqşinin timsalında hünərli oğlu tale yolundan necə böyük qürur hissi duyurlar. "Xatirələr", "Qəhrəmanım", "Nəzmə çəkilən qəhrəman", "Aqşinin sənədləri" və digər bölmələrdə də Aqşinin xarakterini, təbiətini ən müxtəlif yönümlərdə açan şeirlər, publisistik qeydlər, essələr yer alıb.

Bibixanım İsayeva üçün vətən müharibəsinin qəhrəmanlarını tərənnüm etmək, şəhidlərin tale yolundan yazmaq sözün həqiqi mənasında mənəvi borc missiyasıdır. O, bu borcu çox böyük məmnunluq hissi ilə yerinə yetirməyə çalışır.

Müəllifin publisistikasının poetik ruhu göstərir ki, o, təbiət etibarlı ilə şairdir. Elə ona görə də ayrı-ayrı qeydlərində təsvirlər poetik xarakter alır. Və, əlbəttə, bir çox hallarda o, düşüncələrinin elə poetik nümunələr kimi yazıya gətirir.

B.İsayevanın "Şəhidlik, cəsurluq vətən simvolu" adlı şeiri göstərir ki, o, "Ağ rəngin sehri" kitabını yazana qədər ruhunda, varlığında Aqşinin tale yolunu göstərən çox yetkin poetik lövhələri ruhən artıq yazıb. Elə ona görə də onun kitabda verilmiş şeirlərində biz təkə Aqşinin yox, ümumiyyətlə, şəhidlik yolunun mahiyyətinə bütün varlığı ilə bağlı olduğunu duyuruq. Müəllifin nəzərində şəhidlik, cəsurluq özü bir vətən rəmzidir.

Vətənin taleyi cəsurluqdan, şəhidlikdən keçir. Həmin şeirin oxucu varlığını səfərbər edən bəndlərinə ayrı-ayrılıqda nəzər salaq:

Faşist qanı əzəl olub damarlarında,
Fitnəkarlıq, amansızlıq qanında vardır.
Riyakarlıq adlarının çalarlarında,
Vətən deyib dilənənə bu dünya dardır.

Yağmalamaq ermənilik xislətidir,
Qab "yalayıb", çanta tutmaq özəl vəzifə.
Nasist ruhlu görən kimi xidmətidir,
Pislikləri görə-görə başlar tərifi.

Tülkü kimi cildə girər, aman dilənər,
Çoxbucaqlı fiqur kimi üzləri vardır.
Buyruq qulu əməlinə zaman dilənər,
Əməlləri, əqidəsi tam tarımdır!

O, Azərbaycan igidlərinin qormazlığını tərənnüm edərkən, şəhidliyə hazır olduğunu poetik ovqatda təqdim edərkən düşməni də unutmur. Düşmənin qorxaq təbiəti ilə Azərbaycan igidlərinin cəsurluğunu qarşılaşdırır. Onların hiyləgərliklə ölümdən qurtulmaq üçün döyüşdən yayınmalarını hiyləgərlik, qorxaqlıq rəmzi olan tülkü ilə müqayisə edir. Amma Azərbaycan oğullarının qəhrəmanlığının tarixi ənənədən, ruhdan gəldiyini məmnunluqla poetik misralara çevirir.

O, doğru olaraq qeyd edir ki, düşmən buyruq quludur. Bütün hallarda başqalarının fitvası ilə torpaqlarımızı qəsb etməyə çalışıblar. Hələ üstəlik otuz il də Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayıblar. Nəhayət, gün gəldi ki, Azərbaycan oğulları türk ruhundan gələn cəngavərliklə düşmən üstünə yeridilər. Bu yolu şərəflə getməyi özlərinin can borcu bildilər.

Azərbaycan əsgərinin döyüş yolu tarixi ənənələrə əsaslanır. Zaman-zaman tarixi qəhrəmanlarımız düşmənlərə qarşı igidliklə vuruşublar. Qədim əfsanəvi qəhrəmanlarımızdan üzü bəri bizim oğullarımızın vətənə sədaqəti həmişə idealizə olunub. İş burasındadır ki, İkinci Qarabağ savaşında düşmənin nə qədər qorxaq və yaramaz olduğu da üzə çıxdı. Bibixanım çox maraqlı müqayisələrlə şeirini davam etdirir:

Baş qoyduğu ayaq altın məbədğah sayar,
Tülküçülük ən layiqli titulu onun.
Dəyərdə bəs? Ermənilik - seçilmiş ayar!
Axıtdığı qanlar yazar tarixin... sonun...

Tarix boyu qan axıdıb, torpaq diləndi,
Qardaş kimi, qonşu kimi yaşamadı ki...
Hər udduğu loxmaya da al qan çiləndi,
Xisləti bu, dəyişilməz! Anlamadı ki...

Bibixanımın hissiyatı, ovqatı elə bir emosional duyğu ilə səfərbər olunur ki, o hətta yeri gəldikcə formanın tələblərini də pozur. Ancaq xüsusi bir hissiyyətlə mövzunu davam etdirir. Onu da demək lazımdır ki, Bibixanımın bu şeirində cəsurluq, şəhidlik obrazları ilə paralel olaraq qan obrazı da diqqəti cəlb edir. Xalq arasında belə bir misal var. Deyirlər ki, erməni qan gördü, öldü. Ona görə də müəllif düşmənin qorxaq təbiətini Azərbaycan igidlərinin qəhrəmanlığının möhürü olan qanla divan ayağına çəkir:

O xalqın tarixi soykökü varsa,
Millət tarixinə sığınacaqdır!
Övladı zəfərlə tarix yazarsa,
Torpağı Vətən tək tanınacaqdır!

Bəşər tarixində, dünya çapında,
Həm döyüş əznilə, həm siyasətlə,
Zəfər tarixini yeniləyənlər,
Canlı sipər olub, tam cəsərlə!

Müəllifin duyulanmaları göstərir ki, o, xalqın soykökündən, türk mənəvi ruhundan ilham alır. Əslində onun tərənnüm etdiyi qəhrəmanların təbiəti də elə məhz tarixə güvənli olduğu üçün möhtəşəmdir. Azərbaycan oğulları torpağa tapınır, çünki torpağı vətən bilir. Vətənin isə hər hansı bir parçası bütöv bir bədənin hissəsi kimi ayrılmazdır. Elə bu səbəbdən də otuz ildən çox torpaqlarımız işğal altında qalsa da, xalqımız bu işğal faktı ilə barışmadı, düşməne öz həddini göstərdi. Sübut etdi ki, onların arxalı güclərə söykənərək tutduqları torpaqlar heç vaxt doğma bədəndən kənarda qala bilməz:

Azərbaycan! Can kəlməsi ürək güzgüsü,
Tarixə bax - qəhrəmanlıq bir xalq düzgüsü!..
Ordum zəfər tarixini daim təzələr,
Yurduma kəm baxanların başın əzərlər!

Burada Azərbaycanın bütövlüyü, Azərbaycanın mənəvi potensialı tərənnüm olunur. Azərbaycanın gücü, qüdrəti onu sevən oğulların gücü, qüdrəti deməkdir.

(Davamı 11-ci səhifədə)

(Əvvəli 10-cu səhifədə)

Azərbaycan ordusu Ali Baş Komandanın dediyi kimi "dəmir yumruq"a çevrildi. Və düşmənin başı üzərində öz gücünü göstərdi. Zərbənin ağırlığını hiss edən düşmən pərən-pərən düşdü və bununla da Azərbaycan ordusunun gücü, qüdrəti bütün möhtəşəmliyi ilə göründü. Müəllif çox böyük qürurla Azərbaycan oğullarını əvəzsiz igidlər kimi vəsf edir. Onları tərifləməkdən, onlar haqqında xoş söz deməkdən bezmir, usanmır. Hətta Azərbaycan xalqının tarixi yaza-yaza daha çox qürurlanır, mənəvi dərinliklərə baş vurur:

Bu torpağın oğulları igiddir, təndir,
Vətən sevgisidir zirvələr yolu,
Arzusu, istəyi azad vətəndir!

Şəhidlik, cəsurluq Vətən simvolu!

Beləliklə, biz bir daha şəhidliyi, cəsurluğu elə vətənin özü kimi qavrayırıq. Və bu qavramda, əlbəttə, Bibixanım İsayevanın özünün şəhidliyin, cəsurluğun vətən rəmzi olduğuna inamı daha güclü təsir istinadı olur.

B.İsayeva seçdiyi mövzunu, tərənüm etdiyi qəhrəmanı vəsf etməkdən, onu bütün çalarları ilə oxucuya tanıtmıqdan sanki mənəvi zövq alır. Təsədüfi deyil ki, onun Aqşin Ənvəliyə həsr etdiyi şeirlərdən birinin sərlövhəsi elə beləcə də adlanır: "Şəhidlərdən yazanda mən". Bu başlığın mahiyyətini açmalı olsaq, şeirin özünün ruhundan gələn duyğulara istinad etmək bəs edir ki, müəllifin nə qədər mövzuya bağlı olduğunu hiss edək, başa düşək.

Budur, indi oxucu özü görə bilər ki, o necə qanadlanır, o necə havalanır. Onun ruhu neçə yerlə, göylə əlləşir: "Bütün cismim çalxalanır, Ürəyimdə döyüntülər kükrəyir, Qəlb onları öyrəndikcə Arxalanır, Hər birini bir bayraqa kökləyir; Şəhidlərdən ya-

zan zaman... Göz önündə müharibə... Vuruş, döyüş, silah səsi... Müharibə edənlərin səngərlərdə, Siyasətdə ağır bəhsi... Ağır, güclü bombaların Dağıntısı, Müharibə meydanında Günahsız qan axıntısı... Mərmilərin igidlərin bədəninə yayılması, "Ana" deyib su istəyən Yaralının ayılması, Neytrallıq bölgələrdə Çox yaralı əsgərlərin, Ölümünü gözləyərək Xoş xəyallar aləmində, Öz evini, ocağını, əzizlərin düşünməsi, Qorxmada da o ölümdən, Bu adın öz üsünməsi, Gün batarkən bir sabahkı Dan ulduzu gözləmiylə, Allahından ömrü üçün Bir vaxt istər, ömür istər, Günəş çıxsın, arayarlar... çözləmiylə... Düşünərək göz yumarlar bu dünyaya...". Sözlər sanki dağ şaləsi kimi çağlayıb gəlir. Özü də ifadələrin ardıcılığı, bir-birini tamamlaması bizdə belə bir təəssürat yaradır ki, sanki özümüz də elə döyüş bölgəsindəyik. Sözlərə bürünmüş mərmilərin düşmən üzərinə necə yağdığını təsəvvür edirik.

Mən dəfələrlə qeyd etmişəm ki, yazıçılar da, şairlər də, elə döyüşçüdür. Onlar sözün həqiqi mənasında söz uğrunda səfərbər olub düşməni yeri gəldikcə oda, atəşə tutmaq əzmindədirlər. Demək, Bibixanım İsayeva "Şəhidlərdən yazanda mən" deyəndə özünü də döyüşçü timsalında görür. Yəqin ki, bu yolda şəhidliyi özünün tale qisməti kimi anlayır.

O, yeri gəldikcə şəhidliyə aparan yolun bütün təbiətini yazısında göstərir. Bu yolun qan çilənmiş daşlarını, bu yolun doğurduğu iztirab dolu qürurlu səhnələri göstərməyin özü də vətənlə nəfəs alan insanın özünü göstərməkdir.

Məsələ burasındadır ki, hər bir insan yaralanırsa, xüsusilə cəbhədə döyüşən əsgər güllə yarasını canında hiss edirsə, müəyyən ağrı da keçirir. Hətta bu ağrılar əsgər üçün ölümle nəticələnirsə, yəni əsgər vətən yolunda şəhid olursa, onun üzündə sanki bir günəş işığı yanır. Əbədi, sönməz günəş işığı. Ən əsası isə, şəhidin üzündə iztirabdan iz qalmır. B.İsayeva bu motivi sözün həqiqi mənasında həyat çalarlarına uyğun verə bilib:

Üzlərində ağırlardan qalmaz əsər şəhidlərin!

Simasına gülüş ilə doğan mənə ifadəsi...

Anasının ocağından külək əsər,

Külək ona lay-lay deyər,

Bu laylayla onun üzü mələk olar -

Məsumluqdan libas geyər!

Maraqlıdır ki, vətən küləklərini ananın laylasına bərabər tutan müəllif şəhidin varlığından əsən bu küləkləri böyük sevgi ilə misralara çevirir. Biz sevgi dolu mahiyyəti müəllifin diktəsi ilə dəyişən ov-

qatlarda duyuruq. Külək laylaya bənzədilir, ana laylasına... Məsumluq, müqəddəslik mələk libasına qıyas tutulur. Bütün bunlar onu göstərir ki, müəllif söz üzərində tərəddüd göstərmir. Söz onun varlığına təxəyyülündə yaratdığı mənşənin mahiyyətini gətirərək gəlir.

Doğrudan da, döyüşün gərgin anlarında Azərbaycan əsgəri yaralı döyüş yoldaşını, lap elə şəhid olanı döyüş meydanında qoymur, onu çiyinə alır, bədəninin bir parçası bilir. Bununla da Azərbaycan əsgərinin ən xarakter cizgilərini müəllif oxucunun yaddaşına əbədiyyətə qədər yazır:

Şəhidlərdən yazanda mən göz önümdə,

Yaralını öz çiyində mıxbənd edib,

Düşmən ilə döyüşərək,

Silahdaşın qurtararkən dünyaya göz yumanları,

Məhv edər o yağları, məkrli, boş gümanları...

Torpağını qorumaq üçün tankda yanar, kömür olar,

Dostlarını itirməkdən qorxar yalnız,

Torpağını itirməkdən qorxar əsgər -

Buna görə şücaətlər görər məhvər!

Qorxmaz əsgər!

Bibixanım döyüş səhnələrini bütün reallığı ilə verə bilir. Həqiqətən də, vurulan tank, alovlanan döyüş sursatı bir anlığa gözümlərin önünə gəlir. Bunun içərisindən döyüşçü çıxır bilirmi? Bir çox hallarda döyüşçü üçün həmin yanğınların, alovların arası sonuncu həyat məqamı olur.

Torpağı qoruyan əsgər yanan tankın içində əbədiyyətə qovuşur. Bəlkə də həmin anlarda döyüşçü xəyalında həyatının onu çağırən mənzərələrini gözünlə önünə gətirir. Yəqin ki, bu mənzərələr arasında düşməndən azad olmuş yurd da var, doğma yerlər də var.

Azərbaycan torpaqlarının hər qarışı müqəddəsdir. Çünki vətən uğrunda həlak olan igidlərin qanları ilə boyanıb bu ərazilər.

Vətən candan şirin bilinərsə, candan üstün tutularsa, onda vətən uğrunda şəhid olmağın şəhid olmağın heç bir tərəfi mənəvi gərginlik yarada bilməz. Bu anın, bu məqamın özü elə əslində şəhidin canı deməkdir. Yəni, Azərbaycan əsgəri həlak olursa, o əslində vətənin özünə çevrilir. Vətənin təbiətini özündə ehtiva edir:

Şəhidlərdən yazanda mən...

Tarixini yeni yazan -

Süngüsüylə qayalara Vətən yazan,

Yad izlərin torpağından,

Burulğanlı ümman kimi arzuların,

Yaşadığı al qanıyla pozan, silən,

Vətəni şirin candan əziz bilən,

Oğulların bacısı tək, anası tək, nənəsi tək,

Acıların yaşayaraq, ağrını ağrayaraq,

Yazaram mən...

Gözlərimi göz yaşıyla bağlayaraq,

Tələtlər dənizində göz yaşından duzlu sulu

Bulaq kimi çağlayaraq yazıram mən...

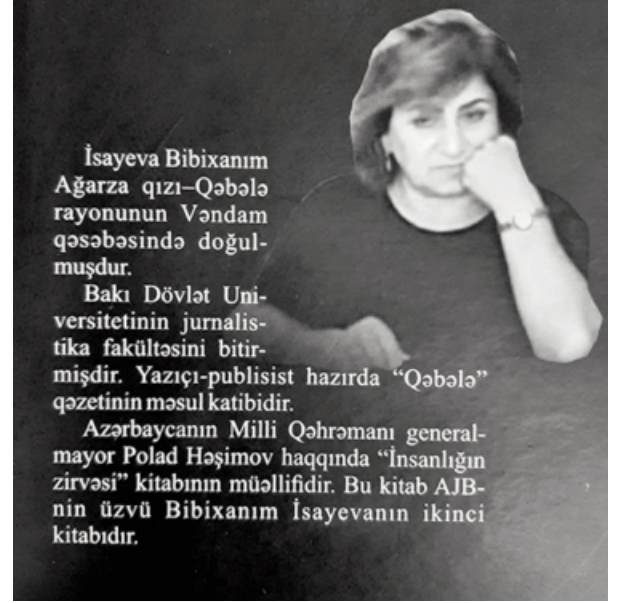
Müəllif doğru deyir. Mövzuya o qədər bağlanır ki, mövzu onun varlığını elə bir istəklə səfərbər edir ki, söz onun varlığından bulaq kimi çağlayır. Söz onun qəlbini oxşayır. Ölümün üzərinə də sanki gül-gülə yeriyyir. Bu ifadəni təsadüfi yazmırıq, bu ifadə ilə onu demək istəyirik ki, B.İsayeva şəhidlər haqqında yazanda döyüşçüyə çevrilir, qələm onun üçün silah olur. Bütün varlığı ilə döyüşən Azərbaycan əsgərinin yanında olur. Ya əsgər onun ruhudur, ya da o əsgərin.

Müəllif doğru deyir: "Şəhidlərdən yazan zaman-Yazılardan şəhidiyəm! Oğulların, igidlərin zirvədəki pik nöqtəyə, Ucalması şahidiyəm!". Şəhidlərdən yazan zaman o həqiqətən yazının şəhididir. İnanmaq olar ki, o, hər yazısından sonra sanki başqa bir uzaq dünyadan qayıdır. Dünyamıza dərin hissiyyatla gəlir.

Bibixanım İsayevanın "Ağ rəngin qəhrəmanı" adlı lirik poeması da çox maraqla oxunur. Bu əsərdə də müəllif öz ruhuna sadıq qalır. Həqiqətən savas qəhrəmanı kimi söz içindən bitir, göyərir. Söz ilə təzədən doğulur. Onun ədəbi qəhrəmanı həkimdir. Ancaq sıradan bir həkim deyil. Ən cəbhənin həkimidir. Döyüşçüdür. Bir əlində dava-dərman olsa da, bir əlində silah var. Bütün məqamlarda o yaxşı bilir ki, özü də hər an şəhid ola bilər. O, Azərbaycan əsgərinin həyatı uğrunda vuruşur. Onun həyata qayıtdığı hər bir əsgər elə Azərbaycan ordusunun qələbəsinə bərabərdir: "Torpağını azad edən, insanlara can verən, Yarısından qan axarkən yaralıya

Zaman, zaman, Özünəysə an verən. Ölüm təri çulğamışdı Həkim gəncin cismini... Xəyalında azad vətən, Ailəsi və sevgisi... Döyüşlərdə ürəklərə yazdı Həkim ismini, Bir şücaəti, yaralı bir həkimin, Xəyalında azad vətən, ailəsi və sevgisi, Onun haqda budur yalnız Bir əsgərin bilgisi!.. Hər şəklin öz tarixi, Tarix dolu sözü var, Şəkillər tarixində, baxsan - Sanki özü var!... Ziya, zəka timsallı cüt, Mükəddər gözü var!..."

Ağ rəngin ağ işığı qonubdur simasına,
Gənliyin yaraşığı - eşqdə paklıq aşığı!
Arzular dənizində ümmanlığa yolçuydu...
Bir həyat yolu seçdi: seçdiyi həyat yolu -
İnsanlığın simvolu:
İgidlikdir, mərdlikdir, uca zirvənin yolu!

İsayeva Bibixanım
Ağarza qızı-Qəbələ
rayonunun Vəndam
qəsəbəsində doğulmuşdur.

Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirmişdir. Yazıçı-publisist hazırda "Qəbələ" qəzetinin məsul katibidir.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı general-mayor Polad Həşimov haqqında "İnsanlığın zirvəsi" kitabının müəllifidir. Bu kitab AJB-nin üzvü Bibixanım İsayevanın ikinci kitabıdır.

Aqşinin şəkilləri... söhbətədaşı
Baxanın; baxaraq oxuyanın,
Hər baxışda qəlbəni saflıq, paklıq axanın.
Əldə silah sevgiyə, göylərə lərzə salıb,
Şimşək kimi çaxanın,
Bu torpağın, vətənin azadlığı yolunda,
Düşmənin qənimidir - həm sağında, solunda!

Əsərin oxucuda güclü mənəvi-psixoloji əks təsir oyadan səhnələri çoxdur. Xüsusilə, müəllif öz qəhrəmanını hər kəsin, onu tanıyan adamların hamısının doğması, etzisi kimi təqdim edərək həyatı detallara istinad etməsi xüsusi maraqlıdır. Oxucu bu gün də elə bilir ki, Aqşin sağdır və onun şəkillərinə baxdıqca keçdiyi döyüş yolunu, doğmalarının arasında hər gün bir arpa boyu böyüməsini müşahidə edir. Həmin o zərrə-zərrə böyüyən igid müəllifin tərənüm etdiyi dəhşətli döyüşlərin qəhrəmanına çevrilir.

Bir sarsıdıcı məqam da lirik poemada dəqiq cizgilərlə oxucu gözündə canlanır. Aqşin kimi qəhrəman həm də əlindən yaralanır. Elə bil ki, düşmənin Allahın mələyi olan həkimlərə qərəzinin göstəricisidir. Axı döyüşçü həkim hər bir yaralı əsgəri əlləri ilə ölümdən qoruyur:

Əllərindən vurmuşdu
mənfur düşmən həkimi,
yaralı sağalmasın, əsgərlər ölsün deyər,
Yaralını sağaldı... onlarca, yüzlərcə o,
Yaralı əllərlə peşəkar həkim kimi!
Yaralı əllərinə ürəyindən güc aldı,
Yaralıya can verdi, canın "yanğıya" saldı...
Bəxt ulduzun görmədi, göy üzünə baxsa da,
Diqqətinə yetmədi, yarası...
Qan axsa da... gözlərindən gizlicə
Qəlbəni qan axsa da...

Beləliklə, lirik poema sona çatır. Biz rənglər arasından keçirik; ağ rəngin əsas obrazını görürük. Ən başlıcası, bu ağ rəngin qəhrəmanın mənəvi mühitindəki ən müxtəlif şəkildəki rənglərini də görə bilirik. Burada qəhrəmanlıq da var, sevgi də var, insanlığı qorumaq istəyi də var, Vətənə, torpağa sonsuz məhəbbət də var. Ən başlıcası, yaşamağa hədsiz inam da var.

B.İsayevanın bu əsəri təkəcə Aqşin Ənvərli haqqında deyil, ümumiyyətlə, Vətən müharibəsi qəhrəmanlarının hamısının taleyindən bəhs edən çox dəyərli ədəbi nümunədir.

Dünyanın yolu, həyatın yolu ağ rəngdən keçir.